

דגם תשובות – דינים ומבוא – עולים חדשים – מס' 005384, חורף תשפ"א

- הערות למערך: 1. הפרטים הכתובים בסוגריים מרובעים אינם מחייבים את הנבחן.
2. מראי מקומות – הציון הראשון בסוגריים הוא למהדורה החדשה (תש"ף), והציון שאחריו הוא למהדורה הקודמת (תשע"ג).

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

תפילה

1. א. 1) ברכות השבח, הבקשות, ברכות ההודאה.
2) שבח – אבות (מגן אברהם), גבורות (מחיה המתים), קדושה (האל הקדוש).
בקשות – הצלחה רוחנית (חונן הדעת), תשובה (הרוצה בתשובה), סליחה (חונן המרבה לסלוח), גאולה (גואל ישראל), רפואה (רופא חולי עמו ישראל), פרנסה (מברך השנים), קיבוץ גלויות (מקבץ נדחי עמו ישראל), השבת משפט התורה (השיבה שופטינו כבראשונה), עונש לאויבים (שובר אויבים ומכניע זדים), שכר לצדיקים (משען ומבטח לצדיקים), בניין ירושלים (בונה ירושלים), ביאת המשיח (מצמיח קרן ישועה), קבלת תפילותינו לפני ה' (שמע קולנו).
הודאה (ובקשות כלליות) – בקשה שה' ירצה בעמו ישראל וישיב את עבודת בית המקדש (רצה), הודאה לה' על חסדיו עימנו (מודים אנחנו לך), בקשה לשלום, טובה וברכה (שים שלום).
[הערה למערך: על התלמיד לציין שלוש ברכות מחלק אחד.]
(עמ' 40-42; עמ' 48-49)
- ב. "אתה חוננתנו" – במוצאי שבתות ומוצאי חגים.
"יעלה ויבוא" – בראשי חודשים ובחול המועד.
"על הניסים" – בחנוכה ובפורים.
"נחם" – בתשעה באב.
"עננו" – בתענית ציבור.
[למערך: על התלמיד לציין שתי תוספות. אין צורך לציין את כל הימים שמוסיפים בהם את התוספת.]
[לקבל: "משיב הרוח ומוריד הגשם" – בחורף; "מוריד הטל" – בקיץ; "המלך הקדוש", "המלך המשפט" ועוד – בעשרת ימי תשובה.]
(עמ' 44-45; עמ' 49-50)

2. ברכות

- א. מברכים לפני האכילה כי כל מה שנמצא בעולם שייך לקב"ה, והברכות הן כעין בקשת רשות מה' ליהנות מעולמו.
(עמ' 57; עמ' 57)
- ב. 1) ברכה ראשונה – כמות מועטת ["כל שהוא"].
[הערה למערך: לקבל כל תשובה שמשמע ממנה שעל כל כמות חייבים לברך.]
(עמ' 59; עמ' 57)
- 2) ברכה אחרונה – לפחות "כזית" (עמ' 61; עמ' 59).
- ג. 1) כשאוכלים פרי או ירק חדש; כשלובשים בגדים חדשים או כשמשתמשים בכלים וחפצים חדשים; כשמקיימים מצוות לאחר שלא קיימו אותן זמן רב (מצוות הבאות מזמן לזמן); חגים וימים טובים (בקידוש ובהדלקת נרות).
[הערה למערך: על התלמיד לכתוב מקרה אחד.]
- 2) החלמה ממחלה קשה; מעבר של הים או המדבר, טיסה; יציאה מבית הסוהר; הצלה ממצב של סכנה (כגון: יולדת).
[הערה למערך: על התלמיד לכתוב מקרה אחד.]
(עמ' 67; עמ' 62)

3. שבת

- א. (1) שרים/אומרים את הפיוט "שלום עליכם מלאכי השרת"; שרים/אומרים את הפרק "אשת חיל"; מברכים את הילדים. [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב מנהג אחד.]
(עמ' 78; עמ' 65-66)
- (2) החלות הן זכר למן שירד במדבר לבני ישראל, והמן היה מכוסה בשכבת טל (עמ' 79; עמ' 67).
- ב. פסוקים מספרי הנביאים הקשורים בתוכניהם לפרשת השבוע (עמ' 82; עמ' 68).
- ג. (1) לפני שקיעת השמש [לקבל גם תשובות כלליות: אחרי הצוהריים וכדומה].
(2) — בסעודה שלישית אין קידוש על היין.
— מי ששבע מאוד וקשה לו לאכול לחם בסעודה שלישית יכול לאכול עוגות או עוגיות.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב הבדל הלכתי אחד.]
(עמ' 83; עמ' 69-70)

4. מועדים – ימים נוראים

- א. שלושת השלבים של חזרה בתשובה: עזיבת החטא (להפסיק לחטוא), חרטה ויודוי, קבלה לעתיד לא לחטוא עוד
(עמ' 102; עמ' 76).
- ב. — אכילה מרובה
— התרת נדרים
— מנהג "כפרות"
— וידוי בתפילת מנחה
— סעודה מפסקת
— להוסיף מן החול על הקודש
— ברכת הבנים והבנות
— מתעטפים בטלית לפני השקיעה.
— לובשים בגדים לבנים.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני דינים או מנהגים.]
(עמ' 109-111; עמ' 80-81)
- ג. (1) אסור לאכול ולשתות, אסור להתרחץ, אסור למרוח על הגוף שמן, אסור לנעול נעליים מעור ואסור לקיים קשרי אישות בין איש לאשתו.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שלושה עינויים.]
(2) ספר יונה.
(עמ' 112-114; עמ' 82-83)

5. הלכות כשרות

- א. (1) — אפשר לאכול מאכלי חלב מייד לאחר ברכת המזון של הסעודה הבשרית, ניקוי הפה והידיים משאריות המזון וסילוק שיירי הסעודה.
— המתנה של שעה אחת
— המתנה של שלוש שעות
— המתנה של שש שעות בערך
— המתנה של שש שעות שלמות
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני פירושים.]
(עמ' 175-176; עמ' 30)
- (2) לחגיגת יהיה מותר לאכול מאכלי חלב בשעה 19:00, כי את זמן ההמתנה מחשבים מסיום אכילת הבשר ולא מסיום הסעודה (עמ' 177; עמ' 31).
- ב. (1) ימתין את פרק הזמן שרגיל להמתין בין אכילת בשר לאכילת חלב.
(2) אינו צריך להמתין, ויכול לאכול ארוחה חלבית מייד.
(עמ' 177-178; עמ' 32)

פרק שני

על הנבחן לענות על שתיים מן השאלות 6-9.

6. תפילה

- א.** (1) התפילה היא עמידה לפני הקב"ה והיא מחייבת הכנה כמו לפני פגישה עם שר חשוב (עמ' 29; עמ' 41, 42-43).
- (2) — ייחודו של האדם על פני שאר בעלי החיים הוא בכוח הדיבור.
— אמירה בפה מסייעת לכוונת הלב.
(שם; עמ' 43)
- ב.** תפילה בציבור עדיפה מתפילת יחיד מן הסיבות האלה:
— תפילת ציבור מתקבלת תמיד והערך שלה רב יותר מתפילת יחיד.
— בתפילה בציבור נאמרים דברי קדושה שאינם נאמרים בתפילת יחיד [לדוגמה: קדיש, ברכו, קדושה בשמונה עשרה, ועוד].
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב סיבה אחת].
(עמ' 30; עמ' 43)

7. ברכות

- א.** — ברכת הזן
— ברכת הארץ
— ברכת בונה ירושלים
— ברכת הטוב והמיטיב
[למעריך: על התלמיד לכתוב את הנושא של שלוש ברכות; לקבל כל תשובה שמשמעת ממנה שהתלמיד יודע על איזו ברכה מדובר].
(עמ' 63; עמ' 60-61)
- ב.** (1) סוגי מאכלים שאחרי אכילתם מברכים "מעין שלוש": עוגות ואטריות; פירות משבעת המינים; יין (עמ' 61; עמ' 59).
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני סוגי מאכלים].
- (2) הברכה "מעין שלוש" נקראת בשם זה משום שבברכה זו מוזכרים הנושאים של שלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון [בברכה זו נכללות שלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון] (עמ' 64; שם).

8. שבת

- א.** "אב מלאכה" — מלאכה שנעשתה בבניין המשכן ואסור לעשותה בשבת.
"תולדה" — מלאכה שדומה לאב המלאכה [בדרך הפעולה או במטרת הפעולה].
(עמ' 86; עמ' 71)
- ב.** ל"ט אבות מלאכה, קבוצות ודוגמאות למלאכות:
— הכנת מזונותיו של האדם — חורש.
— הכנת בגדיו של האדם — גוזז.
— כתיבה או הכנת חומרי כתיבה — צד.
— בניין ביתו של האדם — בונה.
— שימוש באש — מבעיר.
[למעריך: על התלמיד לכתוב שתיים מן הקבוצות ובכל אחת מן הקבוצות לציין מלאכה אחת; לקבל דוגמאות נוספות].
(עמ' 87; עמ' 71)

9. מועדים — שמיני עצרת ושמחת תורה

- א.** (1) — אין יושבים בו בסוכה.
— אין נוטלים בו את ארבעת המינים.
— מברכים שהחינו.
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שתי הלכות].
- (2) שמחים על סיום קריאת כל התורה.
(עמ' 125; עמ' 90)
- ב.** "חתן תורה" קורא את סיום התורה, ו"חתן בראשית" קורא את תחילת התורה (עמ' 126; עמ' 91).
[הערה למעריך: תלמיד שכתב "חתן מעונה" במקום אחד החתנים האלה — יש לקבל את תשובתו].